

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 61/2012-9

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 7. februára 2012 predbežne prerokoval sťažnosť M. P., B., toho času vo väzbe, zastúpeného JUDr. M. K., Advokátska kancelária, P., vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5 Ústavy Slovenskej republiky uznesením Okresného súdu Trnava sp. zn. Tp 88/11 zo 17. novembra 2011 a uznesením Krajského súdu v Trnave sp. zn. 3 Tpo 70/2011 zo 6. decembra 2011 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť M. P. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 11. januára 2012 doručená sťažnosť M. P., B., toho času vo väzbe (ďalej len „sťažovateľ“), vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) uznesením Okresného súdu Trnava (ďalej

len „okresný súd“) sp. zn. Tp 88/11 zo 17. novembra 2011 a uznesením Krajského súdu v Trnave (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 3 Tpo 70/2011 zo 6. decembra 2011.

Z obsahu sťažnosti a jej príloh vyplýva, že proti sťažovateľovi je vedené väzobné trestné stíhanie pre trestné činy poškodzovania cudzej veci podľa § 245 ods. 1 a 3 písm. a) a c) a nedovoleného ozbrojovania a obchodovania so zbraňami podľa § 295 ods. 1 písm. a) a ods. 3 písm. a) s poukazom na ustanovenie § 138 písm. i) [spáchanie trestného činu závažnejším spôsobom konania – organizovanou skupinou] zákona č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný zákon“).

Sťažovateľ bol do väzby vzatý z dôvodov podľa ustanovení § 71 ods. 1 písm. a) a c) zákona č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný poriadok“) na základe uznesenia okresného súdu sp. zn. Tp 88/11 zo 17. novembra 2011, ktorým okresný súd súčasne podľa ustanovenia § 80 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku neprijal písomný sľub sťažovateľa, podľa ustanovenia § 80 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku návrh sťažovateľa na nahradenie väzby dohľadom probačného a mediačného úradníka zamietol a podľa ustanovenia § 81 ods. 1 Trestného poriadku neprijal sťažovateľom ponúknutú peňažnú záruku. O sťažnosti podanej sťažovateľom proti predmetnému rozhodnutiu rozhodol krajský súd uznesením sp. zn. 3 Tpo 70/2011 zo 6. decembra 2011, ktorým sťažnosť ako nedôvodnú podľa ustanovenia § 193 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku zamietol.

Sťažovateľ je toho názoru, že oboma rozhodnutiami konajúcich súdov boli porušené jeho „práva uvedené v čl. 17 ods. 1, 2 a 5 Ústavy Slovenskej republiky a to najmä právo na rozhodnutie o zákonnosti väzby v súlade s konaním ustanoveným zákonom a s právom na obhajobu ako aj na zákonné a preskúmateľné väzobné rozhodnutie“.

Sťažovateľ v sťažnosti predstrel toto odôvodnenie: *„Už vo svojom vyjadrení k návrhu prokurátora na vzatie do väzby zo dňa 17.11.2011, ako aj následne v sťažnosti proti uzneseniu o mojom vzatí do väzby som poukazoval na viaceré významné skutočnosti, s ktorými sa však tak Okresný súd v Trnave ani Krajský súd v Trnave vôbec nezaoberali*

a ani sa s nimi vôbec nevysporiadali. Súdy oboch stupňov len bez akéhokoľvek ďalšieho zdôvodnenia prebrali skutočnosti a tvrdenia uvedené v návrhu na vzatie do väzby.

Sudca pre prípravné konanie Okresného súdu v Trnave odôvodnil svoju útekovú väzbu tým, že sa dlhodobo nezdržiavam v mieste trvalého bydliska, ale používam prechodné bydlisko bez prihlásenia, pričom túto skutočnosť nie je možné v súčasnosti procesne relevantným spôsobom overiť. Ďalej sudca pre prípravné konanie poukázal na hrozbu vysokého trestu, pričom z uvedených skutočností má vyplývať obava, že by mojím ponechaním na slobode som sa skrýval, aby som sa tak vyhol trestnému stíhaniu.

K uvedenému uvádzam, že už pri mojom výsluchu pred sudcom pre prípravné konanie som uviedol, že skutok, ktorý sa mi kladie za vinu som nespáchal a o skutku, ktorý je uvedený v uznesení o vznesení obvinenia nemám žiadnu vedomosť a rovnako nemám vedomosť o žiadnej organizovanej skupine.

V prvom rade poukazujem na skutočnosť, že za tento trestný čin mi hrozí trest odňatia slobody vo výmere 7 až 10 rokov, čo má byť nesporne vysoký trest. Už pri mojom výsluchu som dal do pozornosti sudcu pre prípravné konanie, že v zmysle ustálenej judikatúry sa má za to, že vysokým trestom sa rozumie trest odňatia slobody s dolnou hranicou trestnej sadzby najmenej osem rokov, čo nie je splnené v mojom prípade. S týmto sa však sudca pre prípravné konanie vôbec v odôvodnení nevysporiadal.

Krajský súd v Trnave vo svojom uznesení len poukázal na to, že sa nejedná o striktné vymedzenie vyššie uvedenej spodnej hranice trestnej sadzby, ktorá nevyklučuje možnosť individuálneho posúdenia trestu v každom prípade. K samotnému individuálnemu posúdeniu možného trestu len uviedol, že by zrejme jeho ukladanie v prípade uznania viny neprichádzalo do úvahy na dolnej hranici trestnej sadzby, avšak práve takéto konkrétne individuálne posúdenie možného trestu v mojom prípade, na ktoré sám poukazuje, už opomenul uviesť.

Dôvod väzby podľa ust. § 71 ods. 1 písm. a/ Trestného poriadku je daný ak, z konania obvineného alebo ďalších konkrétnych skutočností vyplýva dôvodná obava, že ujde alebo sa bude skrývať, aby sa tak vyhol trestnému stíhaniu alebo trestu, najmä ak nemožno jeho totožnosť ihneď zistiť, ak nemá stále bydlisko alebo ak mu hrozí vysoký trest.

Nie je mi však známa žiadna konkrétna skutočnosť, na základe ktorej by existovala dôvodná obava z môjho úteku, či skrývania sa alebo vyhýbania sa trestnému stíhaniu alebo trestu.

Samotná hrozba vysokého trestu však sama osobe, bez konkrétnych skutočností, ktoré by odôvodňovali obavu z môjho úteku alebo skrývania sa, ešte nemôže sama o sebe zakladať dôvod väzby podľa § 71 ods. 1 písm. a/ Trestného poriadku, naviac keď v mojom prípade nie je splnená ani podmienka hrozby vysokého trestu ako vyplýva už z ustálenej súdnej judikatúry.

V tomto smere poukazujem najmä na to, že dôvody pre väzbu musia byť vždy významné a dostatočné, a že inštitút väzby je len fakultatívnym inštitútom.

Nebezpečie „úteku“ trestne stíhanej osoby nemôže vyplývať len z jednej skutočnosti (napr. výška hroziaceho trestu), ale musí byť založené na súhre okolností. Do úvahy treba vziať viaceré významné faktory, akými sú napr. charakter stíhanej osoby, jej morálka, domov, zamestnanie, majetkové pomery, rodinné vzťahy, všetky druhy väzieb s krajinou (v ktorej je stíhaná) a pod. Vzájomné posúdenie môže buď potvrdiť existenciu nebezpečia úteku, alebo znížiť ho do takej miery, že väzbu neopodstatňuje. Pokiaľ sú poskytnuté náležité záruky, že trestne stíhaná osoba sa trestného konania osobne zúčastní, nemala by sa vo väzbe nachádzať (viď Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky zo dňa 11.10.2001 sp. zn.: III. ÚS 38/01).

Mám trvalý pobyt v B., D., ul. ..., a žijem spolu so svojou družkou E. M. Ď. v prenajatom byte na K., B., kde som bol zadržaný aj príslušníkmi PZ. Som zamestnaný v obchodnej spoločnosti F., s.r.o., IČO: ..., so sídlom ..., B. Na adrese môjho trvalého pobytu stojí rodičovský dom, ktorý je vo vlastníctve mojej matky, a ktorý sme začali len prestavovať spolu so sestrou, ktorá sa kvôli tomuto aj úverovo zadĺžila, a prestavba rodičovského domu je dôvod, prečo sa nemôžem zdržiavať na adrese trvalého pobytu.

Už pred sudcom pre prípravné konanie som teda riadne odôvodnil, prečo sa nezdržiavam v mieste trvalého bydliska. Opätovne zdôrazňujem, že aj poštu riadne preberám na adrese trvalého bydliska, dokonca v tomto roku som bol viackrát predvolaný z adresy trvalého bydliska za účelom podania svedeckej výpovede, pričom som sa riadne dostavil pred orgány činné v trestnom konaní a nielen na písomné predvolanie, ale aj

na základe telefonického predvolania. Z uvedeného teda vyplýva, že pre orgány činné v trestnom konaní som bol dostupný a nikdy som sa úkonom nevyhýbal, práve naopak.

V doplnení mojej sťažnosti zo dňa 23.11.2011 som doložil aj listinné doklady, ktoré preukazovali mnou tvrdené skutočnosti a to Pracovnú zmluvu, Dodatok č. 1 k zmluve o nájme bytu, Zmluvu o splátkovom úvere, Návrh na vklad záložného práva k nehnuteľnosti, Poistnú zmluvu o poistení rodinných domov, Predvolanie svedka na ÚBOK PPZ Bratislava. Taktiež som uviedol telefónne číslo na majiteľa bytu, kde prechodne bývam, kde je možné overiť mnou tvrdené a písomnými dokladmi overené skutočnosti.

Týmito, podľa môjho názoru významnými skutočnosťami sa však tak Okresný súd v Trnave ani Krajský súd v Trnave vôbec nezaoberali ani sa s nimi nevysporiadali, hoci ide o argumenty, ktoré sú dôležité, resp. rozhodujúce pre rozhodnutie, či je daný dôvod väzby podľa ust. § 71 ods. 1 písm. a/ Trestného poriadku, čím porušili ust. čl. 17 ods. 1, 2 a 5 Ústavy SR.

Pokiaľ išlo o dôvody preventívnej väzby, k tomu uvádzam, že som obvinený pre jeden skutok. A k tomuto skutku, som už bol vypočutý príslušným vyšetrovateľom ako aj sudcom pre prípravné konanie.

Podľa ust. § 71 ods. 1 písm. c/ Trestného poriadku, obvinený môže byť vzatý do väzby len vtedy, ak doteraz zistené skutočnosti nasvedčujú tomu, že skutok, pre ktorý bolo začaté trestné stíhanie, bol spáchaný, má znaky trestného činu, sú dôvody na podozrenie, že tento skutok spáchal obvinený a z jeho konania alebo ďalších konkrétnych skutočností vyplýva dôvodná obava, že bude pokračovať v trestnej činnosti, dokoná trestný čin, o ktorý sa pokúsil, alebo vykoná trestný čin, ktorý pripravoval alebo ktorým hrozil.

Vzhľadom k tomu, že väzba je fakultatívnym inštitútom, pri ktorom dochádza k vážnemu zásahu do osobnej slobody jednotlivca, by mal súd skúmať aj ďalšie konkrétne skutočnosti, z ktorých by vyplývala dôvodná obava, aby mohol byť naplnený väzobný dôvod v zmysle ust. § 71 ods. 1 písm. c/ Trestného poriadku. Takéto konkrétne skutočnosti však z predmetného spisu nevyplývajú.

Som toho názoru, že ak sa na mňa hľadí, ako by som nebol odsúdený, nemôže súd predsa moje predchádzajúce odsúdenie vyhodnotiť ako skutočnosť, odôvodňujúcu moje väzobné stíhanie.

Taktiež mám za to, že len samotné poukazovanie na spôsob spáchania skutku ešte samo o sebe nemôže odôvodňovať obavu, že by som mal pokračovať v trestnej činnosti.

V tomto smere do pozornosti sťažnostného súdu dávam, aj skutočnosť, že spoluobvinený J. O. nebol zobratý do väzby z dôvodov ustanovených podľa ust. § 71 ods. 1 písm. c/ Trestného poriadku. Takýto návrh nedal ani prokurátor, pravdepodobne z dôvodov čistého registra trestov, tak ako je to aj v mojom prípade.

A už absolútne sa nie je možné stotožniť so záverom Krajského súdu v Trnave, ktorý na jednej strane konštatuje, že sa na mňa hľadí akoby som nebol odsúdený, ale na strane druhej konštatuje, že mám byť osobou - náchylnou k páchaniu trestnej činnosti. V tomto sme zdôrazňujem, že nie som stíhaný za žiadnu inú trestnú činnosť.

Vzhľadom k tomu, že súdy oboch stupňov sa ani týmito skutočnosťami vôbec nezaoberali, hoci ide o argumenty, ktoré sú rozhodujúce pre rozhodnutie, či je daný dôvod väzby podľa ust. § 71 ods. 1 písm. c/ Trestného poriadku, porušili tým ust. čl. 17 ods. 1, 2 a 5 Ústavy SR.

V zmysle čl. 5 ods. 3 Dohovoru sa prepustenie z väzby alebo ponechanie na slobode môže podmieniť zárukou, že sa dotknutá osoba ustanoví na pojednávanie. V rámci rozhodovania sudcu pre prípravné konanie ako aj v konaní o mojej sťažnosti som žiadal nahradenie mojej väzby písomným sľubom, peňažnou zárukou ako aj dohľadom probačného a mediačného úradníka.

Nahradenie väzby písomným sľubom bolo zamietnuté len s poukazom na charakter trestnej činnosti a rovnako tak aj nahradenie väzby peňažnou zárukou alebo dohľadom probačného a mediačného úradníka. Napriek tomuto, že aj v sťažnosti som namietol, že uvedené návrhy boli zamietnuté bez bližšieho odôvodnenia, Krajský súd v Trnave sa len stotožnil so záverom sudcu pre prípravné konanie, a sám tento nedostatok odôvodnenia neodstránil.

Keďže s týmito žiadosťami o nahradenia väzby sa sudca pre prípravné konanie náležite nevysporiadal, najmä riadne nezdôvodnil svoje rozhodnutie, a ani Krajský súd v Trnave tento nedostatok neodstránil, podľa môjho názoru oba súdy porušili čl. 5 ods. 3 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, ako aj čl. 17 ods. 1, ods. 2 a ods. 5 Ústavy Slovenskej republiky.

Z citovaných ustanovení Dohovoru ako aj článkov Ústavy SR okrem iného vyplýva aj to, že väzba by mala byť opatrením iba výnimočným a trvajúcim iba po nevyhnutnú dobu. Pokiaľ ide skúmanie existencie dôvodov väzby je potrebné skúmať všetky okolnosti spôsobilé potvrdiť alebo vyvrátiť existenciu skutočného verejného záujmu, odôvodneného so zreteľom na prezumpciu neviny, ako výnimky z pravidla rešpektovania osobnej slobody a vždy ich uviesť v rozhodnutiach o väzbe.

Ústavný súd SR vo viacerých svojich nálezocho pripomína, že náležitá individualizácia odôvodnenia väzby nie je samoučelnou požiadavkou, lebo osoba nachádzajúca sa vo väzbe môže svoje právo žiadať o prepustenie z väzby a podávať opravné prostriedky proti rozhodnutiam o jej ponechaní vo väzbe efektívne využiť, len ak pozná skutkovú a na ňu nadväzujúcu právnu argumentáciu, na základe ktorej je individuálne držaná vo väzbe.

K uvedenému by som chcel ešte uviesť, že ani Krajský súd v Trnave ako nadriadený súd rozhodujúci o mojej sťažnosti proti prvostupňovému rozhodnutiu, nenapravil porušenie mojich práv uvedených v čl. 17 ods. 1, 2 a 5 Ústavy SR.

S poukazom na vyššie uvedené skutočnosti som potom toho názoru, že všetky vyššie vytýkané nedostatky sa vzťahujú aj na uznesenie Okresného súdu v Trnave zo dňa 17.11.2011 pod sp. zn.: Tp 88/11 ako aj uznesenie Krajského súdu v Trnave zo dňa 06.12.2011 pod sp. zn.: 3 Tpo 70/2011.“

Opierajúc sa o prezentovanú argumentáciu sťažovateľ ústavnému súdu navrhol, aby vo veci rozhodol nálezom, v ktorom by vyslovil porušenie jeho základného práva zaručeného čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy uznesením okresného súdu sp. zn. Tp 88/11 zo 17. novembra 2011 a uznesením krajského súdu sp. zn. 3 Tpo 70/2011 zo 6. decembra 2011, označené uznesenie krajského súdu zrušil, prikázal mu prepustiť sťažovateľa na slobodu a priznal sťažovateľovi trovy právneho zastúpenia.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd,

alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Skúma pritom tak všeobecné, ako aj osobitné náležitosti návrhu (v tomto prípade sťažnosti) podľa § 49 až § 56 zákona o ústavnom súde vrátane okolností, ktoré by mohli byť dôvodom na jeho odmietnutie.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený. Ak ústavný súd navrhovateľa na také nedostatky upozornil, uznesenie sa nemusí odôvodniť.

Sťažovateľ namietal porušenie základného práva na osobnú slobodu zaručeného čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy označenými uzneseniami okresného súdu a krajského súdu.

Podľa čl. 17 ods. 1 ústavy osobná sloboda sa zaručuje.

Podľa čl. 17 ods. 2 ústavy nikoho nemožno stíhať alebo pozbaviť slobody inak, ako z dôvodov a spôsobom, ktorý ustanoví zákon.

Podľa čl. 17 ods. 5 ústavy do väzby možno vziať iba z dôvodov a na čas ustanovený zákonom a na základe rozhodnutia súdu.

1. K namietanému porušeniu čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy uznesením okresného súdu sp. zn. Tp 88/11 zo 17. novembra 2011

Právomoc ústavného súdu vyplývajúca z čl. 127 ods. 1 ústavy je vo vzťahu k všeobecným súdom limitovaná princípom subsidiarity, podľa ktorého poskytuje ústavný súd v konaní podľa čl. 127 ústavy ochranu základným právam alebo slobodám fyzických osôb a právnických osôb za podmienky, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Vo vzťahu k časti sťažnosti týkajúcej namietaného porušenia základného práva zaručeného čl. 17 ods. 1, 2 a 3 ústavy označeným uznesením okresného súdu ústavný súd zistil existenciu procesnej prekážky uvedenej v ustanovení § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde, a síce nedostatok právomoci.

Proti uvedenému prvostupňovému rozhodnutiu okresného súdu mal sťažovateľ k dispozícii opravný prostriedok – sťažnosť, ktorý aj využil a o ktorom rozhodoval krajský súd, v právomoci ktorého bolo poskytnúť ochranu označenému základnému právu zaručenému ústavou. Ústavný súd preto sťažnosť v tejto časti odmietol pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie v zmysle § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

2. K namietanému porušeniu čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy uznesením krajského súdu sp. zn. 3 Tpo 70/2011 zo 6. decembra 2011

Uznesením okresného súdu v spojení s uznesením krajského súdu bol sťažovateľ vzatý do väzby z dôvodov podľa ustanovení § 71 ods. 1 písm. a) a c) Trestného poriadku, podľa ktorých obvinený môže byť vzatý do väzby len vtedy, ak doteraz zistené skutočnosti nasvedčujú tomu, že skutok, pre ktorý bolo začaté trestné stíhanie, bol spáchaný, má znaky trestného činu, sú dôvody na podozrenie, že tento skutok spáchal obvinený, a z jeho konania alebo ďalších konkrétnych skutočností vyplýva dôvodná obava, že ujde alebo sa bude skrývať, aby sa tak vyhol trestnému stíhaniu alebo trestu, najmä ak nemožno jeho totožnosť ihneď zistiť, ak nemá stále bydlisko alebo ak mu hrozí vysoký trest [§ 71 ods. 1 písm. a)

Trestného poriadku], a dôvodná obava, že bude pokračovať v trestnej činnosti, dokoná trestný čin, o ktorý sa pokúsil, alebo vykoná trestný čin, ktorý pripravoval alebo ktorým hrozil [§ 71 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku]. V uznesení okresný súd súčasne rozhodol o neprijatí poskytnutého písomného sľubu sťažovateľa, ním ponúknuť peňažnej záruky, ako aj o zamietnutí návrhu sťažovateľa na nahradenie väzby dohľadom probačného a mediačného úradníka.

Okresný súd argumentoval, že u sťažovateľa (ako aj u ostatných spoluobvinených) boli splnené formálne podmienky na vzatie do väzby v zmysle ustanovenia § 72 ods. 2 Trestného poriadku, pretože sťažovateľovi bolo podľa § 206 ods. 1 Trestného poriadku vznesené obvinenie. Okresný súd skonštatoval aj splnenie materiálnych podmienok väzby, a síce jej hmotnoprávných predpokladov, pričom na tomto mieste uviedol, že doteraz zistené skutočnosti nasvedčujú tomu, že skutky, pre ktoré bolo začaté trestné stíhanie, boli spáchané, vykazujú znaky zločinu poškodzovania cudzej veci podľa ustanovení § 245 ods. 1 a ods. 3 písm. a) a c) Trestného zákona v súbehu so zločinom nedovoleného ozbrojovania a obchodovania so zbraňami podľa ustanovení § 295 ods. 1 písm. a) a ods. 3 písm. a) citovaného zákona a sú dôvody na podozrenie (vyplývajúce zo zabezpečených dôkazov – výpovede svedkov, znalecký posudok, zápisnica o rekognícii osoby a ďalšie listinné dôkazy), že ich spáchali obvinení.

Okresný súd vo vzťahu k splneniu predpokladov väzby sťažovateľa podľa ustanovenia § 71 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku prezentoval okolnosť, že sťažovateľ sa dlhodobo, podľa vlastného vyjadrenia rok a pol, nezdržiava v mieste trvalého bydliska, ale používa bydlisko prechodné bez oficiálneho prihlásenia, pričom túto skutočnosť nebolo možné v dobe rozhodovania procesne relevantným spôsobom overiť. Ďalej okresný súd poukázal na získanú svedeckú výpoveď, z ktorej vyplynulo, že sťažovateľ, ako aj ostatní spoluobvinení ako členovia organizovanej skupiny mali medzi sebou dohodnutý postup, podľa ktorého *„vždy, keď niekto z polície niečo zistil, že by polícia mala po niekom ísť, tak sa obvolali a postretali, vypli si telefón a každý sa upratal po svojom“*. Napokon okresný súd dodal, že sťažovateľovi za skutok, pre ktorý je trestne stíhaný, hrozí v prípade uznania viny trest odňatia slobody s hornou hranicou trestnej sadzby 10 rokov. Okresný súd zo súhrnu označených okolností vyvodil dôvodnú obavu, že v prípade ponechania

sťažovateľa na slobode by sa mohol tento skrývať v snahe vyhnúť sa trestnému stíhaniu a uloženiu vysokého trestu odňatia slobody.

Dôvodnú obavu pre väzbu sťažovateľa v zmysle ustanovenia § 71 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku okresný súd videl v postavení sťažovateľa ako člena organizovanej skupiny prezentovaného výsledkami dokazovania, podľa ktorých sa mal sťažovateľ zúčastniť na organizovanej a koordinovanej trestnej činnosti násilného charakteru smerujúcej k „*odstráneniu konkurenčnej skupiny*“, na ktorej sa podieľal bezprostredne, okrem iného aj „*inštruktážou k použitiu nástražného výbušného systému*“. Okresný súd poukázal súčasne na obsah odpisu z registra trestov sťažovateľa svedčiaci o jeho „*náchylnosti k páchaniu trestnej činnosti*“.

Neprijatie písomného sľubu sťažovateľa a ani ním ponúknutej peňažnej záruky, ako aj zamietnutie návrhu sťažovateľa na nahradenie väzby dohľadom probačného a mediačného úradníka odôvodnil okresný súd charakterom trestnej činnosti, pre ktorú bolo sťažovateľovi obvinenie vznesené.

Sťažovateľ podal proti prvostupňovému rozhodnutiu sťažnosť. Predostrel v nej argumentáciu totožnú s tou, ktorú prezentoval aj v sťažnosti podanej ústavnému súdu. Namietal, že neexistujú žiadne konkrétne skutočnosti, o ktoré by sa mohla oprieť dôvodná obava, že „*ujde alebo sa bude skrývať*“, aby sa vyhol trestnému stíhaniu a prípadnému trestu, ďalej že sankcia (trest odňatia slobody) zodpovedajúca trestnému činu, za ktorý mu bolo vznesené obvinenie, je vymedzená rozsahom trestnej sadzby od 7 do 10 rokov, čo podľa „*platnej judikatúry*“ nezodpovedá kvalifikácii vysokého trestu, pretože judikatúra za taký považuje trest odňatia slobody s dolnou hranicou trestnej sadzby najmenej 8 rokov. Sťažovateľ ďalej argumentoval poukazujúc na judikatúru ústavného súdu, že nebezpečenstvo úteku trestne stíhanej osoby ako dôvod väzby podľa § 71 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku nemožno vyvodzovať len z jedinej skutočnosti, ale musí byť založené na súhrne okolností. K otázke svojho pobytu sťažovateľ uviedol, že dôvodom jeho zdržiavania sa v prechodnom bydlisku je rekonštrukcia rodinného domu, ktorý je jeho oficiálnym trvalým bydliskom a ktorý z tohto dôvodu nemožno obývať. K tomu sťažovateľ dodal, že prechodný pobyt v prenajatom byte riadne „*zdokladoval*“ a v minulosti každé predvolanie zaslané mu políciou vždy na adrese trvalého bydliska prevzal a na úkon sa riadne dostavil. Vo vzťahu k dôvodnosti väzby podľa ustanovenia § 71 ods. 1 písm. c)

Trestného poriadku sťažovateľ uviedol, že základ pre preventívnu väzbu uňho neexistuje a vo vzťahu k jeho predchádzajúcim odsúdeniam treba rešpektovať inštitút zahľadania odsúdenia.

Sťažovateľ bol toho názoru, že sudca pre prípravné konanie pri rozhodovaní o jeho vzatí do väzby bez ďalšieho prevzal tvrdenia obsiahnuté v návrhu prokurátora a nevysporiadal sa pritom so skutočnosťami prezentovanými sťažovateľom pri výsluchu. Z uvedených dôvodov sťažovateľ žiadal zrušenie napadnutého uznesenia a prepustenie na slobodu, prípadne alternatívne nahradenie väzby prijatím ním ponúknutého písomného sľubu alebo peňažnej záruky, prípadne jej nahradenie dohľadom probačného a mediačného úradníka.

Krajský súd rozhodol o podanej sťažnosti tak, že ju ako nedôvodnú zamietol. V odôvodnení rozhodnutia uviedol, že po preskúmaní všetkých sťažností spoluobvinených a súvisiaceho spisového materiálu dospel k záveru totožnému so záverom prvostupňového súdu, a síce o splnení formálnych podmienok väzby, keďže všetkým obvineným bolo riadne vznesené obvinenie pre skutky zodpovedajúce právnej kvalifikácii uvedenej v uznesení vyšetrovateľa. Krajský súd potvrdil aj splnenie materiálnych podmienok väzby, pretože podľa jeho vyjadrenia nemal pochybnosti o tom, že skutky sa stali a že je dôvodné podozrenie o ich spáchaní obvinenými. Na tomto mieste uviedol odvolací súd podrobnú argumentáciu poukazujúcu na existujúci dôkazný materiál poskytujúci oporu takémuto záveru.

Krajský súd vo vzťahu k argumentácii sťažovateľa o nedostatku dôvodov väzby podľa ustanovenia § 71 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku zdôraznil relevantnosť získanej svedeckej výpovede, podľa ktorej *„všetci členovia skupiny boli inštruovaný o tom, ako majú konať, prípadne zmiznúť v čase, keď bude mať o niektorého z nich polícia záujem“*, a zdôraznil jej rozhodujúci význam pre posúdenie dôvodnosti obavy z úteku, resp. skrývania sa sťažovateľa v úmysle vyhnúť sa trestnému stíhaniu. Krajský súd v kontexte dôvodov podľa označeného ustanovenia Trestného poriadku ďalej poskytol ako protiargumentáciu k tvrdeniam sťažovateľa (a ostatných spoluobvinených) výklad pojmu – hrozba vysokého trestu, kde uviedol: *„za takúto hrozbu sa v zmysle právnej úpravy má považovať trestný čin s dolnou hranicou trestnej sadzby 8 rokov, tu má odvolací súd za to, že sa nejedná o striktné zákonné vymedzenie. Zo súdnej praxe vyplýva, že hrozbu vysokého trestu predstavuje*

spravidla trest za trestný čin s dolnou hranicou trestnej sadzby 8 rokov. Tento výklad však nevyklučuje možnosť individuálneho posúdenia hrozby trestu v každom konkrétnom prípade, keď v danej veci, v prípade preukázania viny, by zrejme ukládanie trestu na dolnej hranici trestnej sadzby do úvahy neprichádzalo.“

Krajský súd vyvrátil aj stanovisko sťažovateľa, ktorý namietal v súvislosti s posudzovaním dôvodov väzby v zmysle ustanovenia § 71 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku zohľadnenie odsúdenia podľa odpisu z registra trestov, ktoré mu boli zahladené. Krajský súd dôvodil: *„aj zahladené odsúdenia dávajú obraz o sklonoch obvineného k páchaniu trestnej činnosti a v jeho prípade, aj vzhľadom na dlhší časový odstup od posledného odsúdenia, možno ustáliť, že tento sa v minulosti dostal do rozporu so zákonom pre násilnú a majetkovú trestnú činnosť. Práve skutok, ktorý je mu kladený za vinu v tomto konaní, má rovnako znaky násilného trestného činu a tak aj odvolací súd mal za to, že je tu daná dôvodná obava, že by v páchaní trestnej činnosti tohto druhu pokračoval, keď nemohol neprihliadnuť aj na to, že páchanie trestnej činnosti malo byť organizované a koordinované.“*

V závere odôvodnenia sa krajský súd stotožnil aj s postupom okresného súdu, ktorý neprijal ako náhradu za väzbu ani poskytnutý písomný sľub, ani ponúknutú peňažnú záruku a ani náhradu väzby dohľadom probačného a mediačného úradníka, pričom na tomto mieste skonštatoval, že okresný súd správne ustálil, že *„takýto postup by bol nedostatočný, a to vzhľadom na osoby obvinených a povahu trestnej činnosti, ktorá je im kladená za vinu“*.

V zmysle čl. 127 ods. 1 ústavy je ústavná ochrana základných práv a slobôd, ako aj ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z príslušnej medzinárodnej zmluvy rozdelená medzi všeobecné súdy a ústavný súd. Systém tejto ochrany je založený na princípe subsidiarity, ktorý určuje aj rozsah právomoci ústavného súdu pri poskytovaní ochrany týmto právam a slobodám vo vzťahu k právomoci všeobecných súdov (čl. 142 ods. 1 ústavy), a to tak, že všeobecné súdy sú primárne zodpovedné za výklad a aplikáciu zákonov, ako aj za dodržiavanie základných práv a slobôd (čl. 144 ods. 1 a čl. 152 ods. 4 ústavy).

Ústavný súd preto nie je zásadne oprávnený preskúmavať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Skutkové a právne závery všeobecného súdu tak môžu byť predmetom kontroly zo strany ústavného súdu len vtedy, ak by vyведенé závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (I. ÚS 13/00, mutatis mutandis I. ÚS 4/00, I. ÚS 17/01, II. ÚS 67/04).

Väzobné konanie týkajúce sa rozhodovania o osobnej slobode obvinenej osoby musí spĺňať niektoré fundamentálne požiadavky spravodlivého konania. Ústavný súd poukazuje na svoju ustálenú judikatúru, podľa ktorej pri rozhodovaní o zákonnosti väzby sa na dodržanie procesných záruk kladie mimoriadny dôraz. Medzi tieto záruky nepochybne patrí právo osoby predložiť súdu argumenty a vyjadrenia proti svojmu ponechaniu vo väzbe (napr. III. ÚS 84/06, III. ÚS 291/06), ako aj právo osoby na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré preskúmateľným spôsobom, jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany. Princíp spravodlivosti („fairness“) pritom zaväzuje súdy, aby pre svoje rozhodnutia poskytli dostatočné a relevantné dôvody (obdobne napr. III. ÚS 374/09). Opierajúc sa o tieto východiská posudzoval ústavný súd aj sťažnosť sťažovateľa.

Krajský súd (v právomoci ktorého bolo posúdenie skutkových a právnych otázok relevantných pre rozhodnutie o väzbe sťažovateľa) vychádzal zo skutkového a právneho stavu uvedeného v uznesení okresného súdu poukazujúceho na skutkové okolnosti odôvodňujúce existenciu väzobných dôvodov, ktorého právne závery krajský súd akceptoval.

Pri preskúmaní napadnutého rozhodnutia okresného súdu posudzoval krajský súd splnenie jednak formálnych, ako aj materiálnych podmienok väzby sťažovateľa. Krajský súd v úvode potvrdil splnenie formálnych podmienok väzby, teda regulárnosť procesného postupu súvisiaceho so vzatím sťažovateľa do väzby.

K splneniu hmotnoprávných predpokladov väzby krajský súd v prvom rade poukázal podrobnou argumentáciou na súhrn dôkazov poskytujúcich oporu pre konštatovanie dôvodnosti podozrenia o spáchaní skutkov osobami obvinenými, a teda aj sťažovateľom.

Relevantné námietky sťažovateľa o nedostatku dôvodov na útekovú väzbu vyvrátil krajský súd poukazujúc na ťažiskový dôkaz (výpoveď svedka o vopred dohodnutom postupe organizovanej skupiny týkajúcom sa spôsobu vyhýbania sa prípadnému trestnému stíhaniu), ktorému prisúdil povahu tej konkrétnej skutočnosti, ktorá podľa neho predstavuje rozhodujúci základ zákonnej podmienky odôvodňujúcej väzbu sťažovateľa v zmysle ustanovenia § 71 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku. Danosť potenciálnej citeľnej sankcie ako elementárneho predpokladu na preukázanie dôvodnosti obavy v intenciách citovaného ustanovenia Trestného poriadku oprel krajský súd o logickú interpretáciu pojmu vysoký trest.

Krajský súd sa vysporiadal aj s tvrdeniami sťažovateľa vyvracajúcimi danosť dôvodov väzby podľa § 71 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku argumentáciou o nesprávnom postupe okresného súdu, ktorý pri posudzovaní dôvodov opodstatňujúcich preventívnu väzbu sťažovateľa zohľadnil zahladené odsúdenia. Krajský súd na tomto mieste potvrdil správnosť postupu okresného súdu poukazujúc na účel „odpisu z registra trestov“ určeného výlučne a práve pre účely trestného konania obsahujúceho na rozdiel od „výpisu z registra trestov“ aj zahladené odsúdenia, ktoré bolo v kontexte hodnotenia osoby sťažovateľa potrebné zohľadniť.

Napokon, aj keď stručnou, ale argumentáciou pregnantnou a logickou, potvrdil krajský súd správnosť postupu okresného súdu, ktorý nemožnosť realizácie prostriedkov nahrádzajúcich väzbu (poskytovaných ustanoveniami § 80 a § 81 Trestného poriadku) odôvodnil nedostatočnosť takýchto opatrení zabezpečiť účel trestného konania vzhľadom na špecifické okolnosti prípadu – závažnosť trestnej činnosti a jej organizovaný charakter.

Z odôvodnenia rozhodnutia krajského súdu nemožno vyvodit', že by sa nevysporiadal s právne relevantnou argumentáciou sťažovateľa adekvátne a preskúmateľne. Podľa názoru ústavného súdu je toto odôvodnenie ústavnoprávne akceptovateľné, pretože právne závery krajského súdu opierajúce sa o aplikáciu relevantnej právnej úpravy korešpondujú skutkovým zisteniam, a tieto zistenia nie sú výsledkom svojvôle, ale komplexného zhodnotenia všetkých skutkových okolností relevantných pre rozhodovanie o väzobnej otázke.

V zmysle judikatúry ústavného súdu za zjavne neopodstatnenú sťažnosť možno považovať takú sťažnosť, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mal preskúmať po jej prijatí na ďalšie konanie (II. ÚS 70/00, IV. ÚS 66/02, I. ÚS 56/03).

Ústavný súd dospel k záveru, že účinky uplatnenej právomoci vo veci rozhodujúceho krajského súdu v danom prípade sú zlučiteľné s obsahom sťažovateľom označeného čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy, preto sťažnosť v danej časti odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

Vzhľadom na uvedené rozhodol ústavný súd tak, ako to je uvedené vo výrokovej časti tohto uznesenia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 7. februára 2012